

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до самостійної роботи з дисципліни

«СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ У ДИЗАЙНІ
АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА»

для студентів спеціальності
191 «Архітектура та містобудування»
денної та заочної форми навчання

2019

Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Сучасні тенденції у дизайні архітектурного середовища» для студентів спеціальності 191 «Архітектура та містобудування» денної та заочної форми навчання / Укл.: Б.В. Гой. – Запоріжжя: Національний університет «Запорізька політехніка», 2019 - 52 с.

Укладач: Б.В. Гой, доцент кафедри «Дизайн» НУ «Запорізька політехніка», канд. арх.

Рецензент: В.Ф. Прусак, зав. кафедрою дизайну Національного лісотехнічного університету України (м. Львів), канд. пед. наук, доцент

Відповідальний за випуск: І.С. Рижова, зав. кафедрою «Дизайн» НУ «Запорізька політехніка», д-р. філос. наук, професор.

Затверджено
на засіданні кафедри «Дизайн»
протокол № 1 від 20.08.2019 р.

Рекомендовано до видання
НМК факультету будівництва,
архітектури та дизайну
протокол № 1 від 5.09.2019 р.

ЗМІСТ

Організаційно-методичне забезпечення самостійної роботи студента..	4
Зміст і форми самостійної роботи студентів.....	4
Вступ.....	5
Загальна характеристика дисципліни.....	6
Організаційно-методичні вказівки.....	8
Система контролю якості навчання студентів.....	8
Програма навчальної дисципліни.....	9
Самостійна навчальна робота студента.....	9
Тематика графічних завдань.....	9
Загальні вимоги до виконання завдань.....	10
Модульна контрольна робота	15
Теми рефератів.....	19
Питання до заліку.....	20
Методичні рекомендації до підготовки лекційного заняття.....	23
Методичні рекомендації до підготовки практичного заняття.....	24
Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи.....	25
Методичні рекомендації до виконання індивідуальної роботи.....	29
Методичні рекомендації до написання реферату.....	33
Література.....	36
Додаток А Приклади оформлення окремих креслень альбому графічних робіт.....	39
Додаток Б Універсальні патерни для проектування публічних просторів	49

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Згідно з Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах, самостійна робота студента (СРС) є одним з основних засобів оволодіння навчальним матеріалом.

Мета самостійної роботи студента є формування самостійності як риси і засвоєння знань, умінь, навичок. До основних форм СРС даної дисципліни відносяться:

- а) опрацювання лекційного матеріалу;
- б) опрацювання навчальної, навчально-методичної та монографічної літератури, періодичних видань;
- в) підготовка до практичних занять;
- г) підготовка до контрольних робіт;
- д) підготовка до екзамену або заліку;
- е) пошук новітньої інформації в мережі Інтернет.

Підготовка до контрольних робіт або екзамену здійснюються протягом усього семестру шляхом проробки програмного матеріалу, виконання семінарських завдань на заняттях.

ЗМІСТ І ФОРМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

У навчальному процесі дисципліна «Сучасні тенденції у дизайні архітектурного середовища» є однією з профілюючих для спеціальності 191 «Архітектура та містобудування».

Мета методичних вказівок – дати напрямок самостійній роботі студента при вивченні курсу, допомогти йому виділити основні положення розділів, побачити їхній взаємозв'язок і можливості практичного використання. Призначені для студентів методичні вказівки складені на основі й відповідно до затвердженого навчального плану магістратури за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування».

ВСТУП

Робота студента над курсом «Сучасні тенденції у дизайні архітектурного середовища» розпочинається з систематичної праці над літературою, яка вказана в навчальних програмах і конспекту лекцій. Вдумливе (часто неодноразове) читання того чи іншого розділу, окремої теми, продумування основних положень, виписка найголовнішого, складання тез прочитаного – все це необхідні засоби оволодіння навчальним матеріалом.

При вивченні курсу «Сучасні тенденції у дизайні архітектурного середовища» магістр знайомиться з системою понять, яка є для нього найчастіше новою і потребує досить складної перебудови мислення. Намагайтеся не формально завчати набір поодиноких положень і термінів, а осмислювати матеріал, роздумувати над прочитаним, щоб розвивати теоретичне мислення, оволодівати новою термінологією. Не залишайте невідомі для вас слова, терміни, незнайомі імена, звертаєтесь для їх з'ясування до енциклопедій, довідників і словників з історії дизайну, історії архітектури та містобудування. А також творів архітекторів, культурологів, урбанологів, дизайнерів.

Лекційні заняття проводяться в інтерактивному режимі, включаючи в себе не тільки читання викладачем лекційного матеріалу, а й його обговорення. Для ефективності цього обговорення від магістра вимагається прочитання до кожної лекції щонайменше обов'язкової літератури, рекомендованої з відповідних тем у програмі. Кожен магістр повинен виступити з 10-хвилинною доповіддю по одній з тем курсу, підготувавши попередньо письмовий текст з основними ідеями доповіді обсягом 3-4 сторінки; поглиблене вивчення обраної теми покликане стимулювати більш глибоку роботу з першоджерелами і більш ґрунтовне освоєння матеріалу курсу. Кожна доповідь обговорюється магістрами на занятті.

Виконання рефератів передбачає, по-перше, ознайомлення і використання рекомендованої літератури, по-друге, безпосереднє виконання (написання) роботи, по-третє, її захист у формі презентації Power Point:

- наявність письмової роботи, що відповідає зазначеним вимогам;
- уміння студента відповідати на контрольні питання роботи.

Успішний захист графічної роботи є умовою допуску до здачі заліку.

Програма вивчення навчальної дисципліни «Сучасні тенденції у дизайні архітектурного середовища» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів спеціальності 191 «Архітектура та містобудування»

Предметом вивчення дисципліни - дизайн архітектурно-просторового та міського середовища.

Міждисциплінарні зв'язки:

Вивчення курсу «Сучасні тенденції у дизайні архітектурного середовища» ґрунтується на матеріалах нормативних дисциплін бакалаврського рівня підготовки, таких як історія дизайну, історія архітектури історія містобудування, та інших, формує важливі додаткові навички, необхідні для вивчення міського простору.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Програма навчальної дисципліни складається з модуля 1 та з таких змістових модулів:

Модуль 1 Дизайн архітектурного середовища

Змістовий модуль 1 Загальні положення дизайну як суспільного явища; історичні передумови

Змістовий модуль 2 Сучасний дизайн архітектурного середовища в регіональному та національному контексті

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни «Сучасний дизайн архітектурного середовища в регіональному та національному контексті» - надання студентам знання з комплексного формування міського середовища, що включає комплекс умов для створення задуманих автором вражень. Дійти цієї мети можливо завдяки трьом самостійним структурним рівням – процесу, простору, предметному комплексу, які працюють тільки разом.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Сучасний дизайн архітектурного середовища в регіональному та національному контексті» є:

– познайомити студента із історичним і сучасним розумінням дизайну архітектурного середовища;

- познайомити з характеристиками і особливостями провідних видів дизайну архітектурного середовища;
- розглянути загальні положення дизайну архітектурного середовища як суспільного явища;
- ознайомити із елементами композиції в дизайні та особливостями композиційного формування середовищних структур;
- вивчити прийоми і методи комплексного формування міського середовища;
- надати знання з алгоритму проектного процесу формування міського та архітектурного середовища;
- навчити студента бачити проблемну ситуацію в архітектурному середовищі та знаходити шляхи вирішення проблеми через звернення до світового досвіду і через пошук індивідуального підходу.

В результаті вивчення курсу студенти повинні

Знати:

- історичні витoki, особливості та перспективи розвитку урбодизайну в контексті культури;
- відомі закономірності й історичні досягнення у дизайнерському світогляді;
- типологію об'єктів міського середовища та закономірності її формування;
- естетичні основи дизайну міського середовища, біологічні та соціальні закономірності естетики міського середовища;
- головні положення, методи, засоби та прийоми комплексного формування міського середовища;
- методичні основи архітектурно-дизайнерського проектування та структуру дизайн-діяльності.

Вміти:

- застосувати отримані теоретичні знання в практичній роботі дизайнера та архітектора;
- використовувати історичний досвід дизайну у формуванні міського середовища, збирати та систематизувати матеріали для визначення концепції дизайнерського завдання;
- виконувати передпроектний аналіз міського середовища;
- проектувати різні типи об'єктів урбодизайну на різних містобудівних рівнях, формувати компоненти штучного середовища;

– застосовувати методи, засоби та прийоми комплексного формування міського середовища.

мати компетентності:

– здатність аналізувати та обґрунтовувати дизайнерські рішення в контексті історичного досвіду;

– здатність виконувати консультаційні послуги в галузі дизайну міського середовища та участі в аналізі просторових міських структур;

– здатність виконувати дизайнерські рішення міських просторів з проектуванням малих форм, ландшафтних компонентів, колористики та світлокольорового дизайну, елементів візуальної комунікації, міської меблі тощо;

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Організація, методики проведення, матеріальне забезпечення лекцій та практичних занять

Лекції та практичні заняття проводяться з використанням: проблемних лекцій, дискусій, ділових ігор, виконання групових завдань, підготовки та обговорення рефератів, есе. У викладанні курсу використовуються комп'ютери та мультимедійний проектор.

СИСТЕМА КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ

Поточний контроль знань студентів забезпечуються переважно в усній формі на семінарських заняттях. Знання студентів оцінюються за допомогою: відповідей на практичних заняттях, виконання індивідуальних та групових завдань, підготовки та презентації реферату та есе, виконання індивідуального завдання.

Проміжний контроль здійснюється після кожного змістовного модуля за допомогою контрольних робіт (питання додаються).

Семестровий контроль проводиться у вигляді письмового або усного заліку.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1 Сучасні тенденції розвитку дизайну архітектури містобудівного середовища

Змістовний модуль 1 Системний підхід до формування дизайну архітектурного середовища у всіх його проявах та інноваційні стратегії їх розвитку.

Тема 1 Культурологічні основи і засади дизайну архітектурного середовища у всіх його проявах.

Тема 2 Еволюція і типологія об'ємно-просторових структур

Тема 3 Критерії та прийоми гуманізації громадських просторів в міському та архітектурному середовищі

Тема 4 Соціально-містобудівні передумови реновації громадських просторів та особливості гуманізації громадських просторів в міському та архітектурному середовищі.

Змістовний модуль 2 Інновації в технології формування об'єктів міського та дизайну архітектурного середовища

Тема 5 Сучасний досвід і тенденції розвитку дизайну архітектурного середовища.

Тема 6 Сучасні тенденції розвитку середовищних систем.

Тема 7 Сучасні тенденції розвитку середовищних об'єктів.

САМОСТІЙНА НАВЧАЛЬНА РОБОТА СТУДЕНТА

Тематика графічних завдань

Самостійна навчальна робота студента становить альбом графічних завдань за темами лекційного курсу.

Модуль 1 Сучасні тенденції розвитку дизайну архітектури містобудівного середовища

Змістовний модуль 1 Системний підхід до формування дизайну архітектурного середовища у всіх його проявах та інноваційні стратегії їх розвитку

Графічне завдання 1. Проаналізувати аналоги дизайну публічних просторів поч. ХХІ ст.; Оформлення креслення № 1

Графічне завдання 2. Фотофіксація ділянки проектування. Проведення містобудівного аналізу, аналіз споживачів простору,

аналіз існуючих процесів і сценаріїв. Виконання креслень дизайн-концепції міського простору. Оформлення креслення № 2

Графічне завдання 3. Вирішити композиційну структуру міського простору в декількох варіантах відповідно до головної дизайн-концепції; Пошуки графічного оформлення креслень. Оформлення креслень.

Графічне завдання 4. Виконання креслень деталізації дизайн-концепції міського простору

Змістовий модуль 2 Інновації в технології формування об'єктів міського та дизайну архітектурного середовища

Графічне завдання 5. Вивчення практичного досвіду і тенденцій розвитку сучасного дизайну публічних просторів.

Графічне завдання 6. Графічне креслення № 3 Концепції дизайну публічного простору міста.

Графічне завдання 7. Детальна проробка архітектурно-дизайнерської теми публічного простору. Вибір ведучого елементу композиції, дизайнерських засобів.

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

1. Графічна частина вправ виконується на аркушах формату А3 фломастером, рапідографом або пером. На малюнках повинні бути відображені: загальний вигляд об'єкта (будівлі, ансамблю, міста, середовища тощо), його плани (для містобудівного об'єкту – генеральний план), внутрішня просторова структура, інтер'єри, матеріальне речове наповнення, інженерне обладнання та інші зображення, що розкривають архітектурну та дизайнерську ідею об'єкта.

2. Зображення архітектурно-дизайнерських об'єктів необхідно починати з показу позиції людини та лінії горизонту. На графічних зображеннях необхідно показувати світлові характеристики.

3. Рисунки супроводжуються аналітичними схемами, моделями тощо.

4. Для прикладів необхідно використовувати: рисунки архітектурних та дизайнерських шедеврів (видові перспективи з реальних позицій та з «пташиного польоту»); рисунки середовища, сприйнятого та відчутого безпосередньо.

5. До графічних завдань додаються анотаційні пояснення, які

відповідають темі завдання.

6. Роботи виконуються і здаються викладачеві на перевірку. В кінці курсу весь комплект робіт у вигляді альбому здається викладачеві.

Додаткові креслення*:

- План та рисунок покриття ділянки або фрагменту ділянки.
- Схеми планів, фасадів та 3D видів малих форм, міської меблі, водних устроїв, павільйонів або амфітеатрів тощо (за наявності у пропозиціях та якщо вони мають важливу роль для вияву концепції реконструкції громадського простору) – креслення марки АС.

Наведений перелік креслень та їхній зміст є рекомендованим. Але якщо ландшафтний дизайн та рослинність є головними засобами реконструкції, обов'язковим є виконання дендрологічного плану території або фрагментів та відомості посадкового матеріалу. Якщо яка композиційна ідея реконструкції території виступають інші компоненти ландшафту (вода, рельєф) або малі архітектурні форми або інші елементи предметного наповнення, то надаються додаткові креслення*, а перелік креслень та їхній зміст узгоджується з викладачем. Загалом креслення повинні відображати основну композиційну ідею реконструкції простору та особливості дизайну його окремих зон.

Зміст основних графічних матеріалів альбому

№ з/п	Найменування креслення	Зміст креслення
1	Ситуаційна схема	На схемі міста або частини міста показується межа проектування та ділянка проектування кольором. Схема супроводжується назвами головних вулиць населеного пункту, показом водоймищ, озелених територій, зупинок громадського транспорту з радіусами обслуговування.
2	Схема проектного функціонального зонування території	На зменшеному генплані території проектування (з основними будинками, майданчиками проїздами та тротуарами) із прилеглими територіями відображаються проектні функціональні зони простору у кольорі.
3	Схема проектних транспортно-пішохідних зв'язків	На зменшеному генплані території проектування (з основними будинками, майданчиками проїздами та тротуарами) із прилеглими

		територіями відображаються проєктні транспортно-пішохідні зв'язки, зупинки транспорту з радіусами обслуговування, місця парковок.
4	Генеральний план реконструкції	Основне креслення (у М 1 : 500, 1 :200), що містить питання об'ємно-просторової організації території, благоустрою, озеленення та кольоровий паспорт об'єкта на літній період. Виконується на топографічній основі з горизонталями. На генплані показують: усі елементи розпланування, споруди та малі архітектурні форми, всі елементи композиції рослинності (масиви, алеї, галявини, партери, групи, квітники й тощо.), точки огляду, із яких виконуються зорові картини та візуалізація, графічно виділяються межі фрагментів для детального показу. Також на генплані позначають асортимент нової рослинності у такий спосіб: у чисельнику назва рослинності або її номер за відомістю посадкового матеріалу, у знаменнику – кількість штук, що посаджені. Генплан супроводжується розою вітрів, експлікацією майданчиків та умовними позначеннями або нумерацією квітників, фрагментів (за необхідністю). На генплані графічно відрізняються листяні та вічнозелені рослини. Генплан супроводжується відомістю посадкового матеріалу (за необхідністю).
Детальна розробка окремих фрагментів території реконструкції Для розробки вибираються головні в композиційному значенні фрагменти території, наприклад, партер площі, фонтан або МАФ, або дитячий майданчик тощо.		
5	Генплани фрагментів простору	На генплані фрагмента території реконструкції (у масштабі М 1:100, М 1: 200, М 1: 500) показують: детальне планування, всі споруди, покриття, малі архітектурні форми, всі елементи композиції рослинності (їх типи та види), точки огляду, із якої виконується пейзажна картина. Дерева графічно повинні відрізнятися вже за породами, кольорове вирішення відповідає літу. На генплані також позначаються породи рослинності та асортимент квітів у такий спосіб: у чисельнику назва рослинності, або буквенний код рослинності, або її номер за експлікацією, у знаменнику – кількість штук, що посаджені.

		Креслення може супроводжуватися відомістю посадкового матеріалу даного фрагмента (або може бути виконана зведена відомість посадкового матеріалу на основному кресленні).
6	Кольорові паспорти фрагментів (за необхідності)	На спрощеній схемі фрагменту показують основні доріжки, алеї, споруди, всі елементи композиції рослинності. Елементи композиції рослинності мають колір, що відповідають кольору рослинності у відповідну пору року (на паспортах позначається 3 пори року - зима, весна, осінь). Умовно приймається, що взимку масиви листяної рослинності, ґрунт мають білий колір. Мощення доріжок і майданчиків виконується тільки у графіці. Масштаб – лінійний.
7	Візуалізації фрагментів реконструйованої території	На замальовках, візуалізаціях фрагментів відображають детально вирішення композиції розроблених фрагментів, усі елементи рослинності, малі архітектурні форми та благоустрій. Кольорове вирішення картин може показувати будь-яку пору року. Зазвичай, картини виконуються з точки зору людини. Але при необхідності розкриття головної ідеї можлива заміна однієї з картин на панорами, розрізи, фасадні розгортки або аксонометрії. Можливо також виконання головної панорами або аксонометрії всієї території реконструкції.
8	Розбивочне креслення озеленення (за необхідності)	Креслення виконується з метою розмітки посадкових ям для нової рослинності на місцевості. Позначають місце розташування нових рослин різними методами: двома прив'язками за горизонталлю та вертикаллю від вихідної точки або за допомогою розмірної сітки з шагом в 1 м (ефективно для складних криволінійних у плані посадок квітників і груп). Виконується в М 1 : 100, М 1 :200.
9	Розбивочне креслення покриття (за необхідності)	Розбивочне креслення виконується у разі зміни мощення та формування нової дорожньо-пішохідної мережі. Розбивка проводиться для кожної точки перетинання за двома розмірами – за горизонталлю та вертикаллю, або за допомогою розмірної сітки з шагом 1 м. Рослинність існуюча та нова, малі архітектурні форми тощо є зайвими на цьому кресленні, тому вони не показуються. Виконується в М 1 : 100, М 1 : 200. Креслення

		може відображати малюнок та кольорове вирішення покриття.
--	--	---

Відомість основних креслень альбому графічних робіт

№	Назва креслень	Марка листа
1	Загальні данні. Опорний план. Коротка пояснювальна записка	О-1
2	Генеральний план скверу (площі, тощо). Колористичні паспорти скверу за порами року	ГП-1
3	Дендропроєкт фрагменту № 1 скверу та розбивочне креслення озеленення	ГП-2
4	Фонтан скверу. План, розрізи та фасади	АС -1

Відомість посадкового матеріалу на аркушах виконується за таким зразком (табл. 3.2.3):

Відомість посадкового матеріалу

№ на плані	Найменування рослини	Одиниця вимірювання	Кіль-ть	Розмір посадкової ями, м	Примітки
	Дерева				
1	Береза бородавчаста (Betula verrucosa)	шт.	2	1,0 × 1,0 × 0,6	Саджанець 5- річний
2	Ялинка канадська «Conica» (Picea canadensis «Conica»)	шт.	5	0,6 × 0,6 × 0,6	
3	Ялина колюча форма срібляста (Picea pungens Engelm)	шт.	3	1,0 × 1,0 × 0,6	
	Чагарники				
4	Таволга (спірея) Ван-Гутта (Spiraea Vanhouttei)	шт.	5	0,6 × 0,6 × 0,6	
5	Бирючина звичайна (Ligustrum vulgare)	м. п.	15	0,6 × 0,6 × 0,6	Жива загорода заввишки 0,6 м
6	Слива трихлопасна (Prunus triloba)	шт.	3	0,6 × 0,6 × 0,6	
	Квіти				

7	Петунія гібридна (Petunia)	м ²	10		Колір – бузковий
8	Флорибунда троянди в сортах	шт.	5		Колір – білий, рожевий. Високі

МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА

Сучасний дизайн архітектурного середовища в регіональному та національному контексті

Дати розгорнуту письмову відповідь на запитання

Варіант 1

1. Дайте визначення поняттю «Громадський міський простір».
2. Назвіть всі елементи міського дизайну архітектурного середовища.

Варіант 2

1. Поясніть взаємозв'язок людини з природним ландшафтом.
2. Сформулюйте поняття композиції в дизайні архітектурного середовища.

Варіант 3

1. Надайте оцінку дії кольору на людину.
2. Що означає категорія «цілісності» в дизайні архітектурного середовища?

Варіант 4

1. Що входить до ландшафтно-композиційного аналізу?
2. Перерахуйте основні принципи вдосконалення формування міських просторів.

Варіант 5

1. Дайте характеристику основним природним компонентам середовища.
2. Розкрийте особливості принципу «історичної спадкоємності».

Варіант 6

1. Дайте визначення терміна «ландшафтна архітектура», «місто», «інтер'єрний простір».
2. Дайте характеристику принципу «екологічної комфортності».

Варіант 7

1. Перерахуйте прийоми програмування світлокольорового середовища.
2. Дайте характеристику принципу «функціональної структуризації».

Варіант 8

1. Надайте оцінку першим теоріям дизайну.
2. Дайте характеристику принципу «пріоритетності природних компонентів середовища».

Варіант 9

1. Назвіть пізнавальні процеси в архітектурному середовищі.
2. Дайте характеристику принципу «естетичної привабливості і індивідуальності».

Варіант 10

1. Роль ландшафтного дизайну у формуванні громадських просторів в міському середовищі.
2. Дайте характеристику принципу «світлокольорового посилення виразності простору».

Варіант 11

1. Дайте визначення простору архітектурного середовища.
2. Що означає формоутворення в дизайні архітектурного середовища?

Варіант 12

1. Охарактеризуйте композиційну структуру ландшафтно-містобудівного середовища за різними світоглядами.
2. Розкрийте сутність форми та її взаємозв'язок із функцією об'єкту дизайну архітектурного середовища

Варіант 13

1. Наведіть приклади ландшафтно-архітектурних композицій.
2. Наведіть приклади відображення «національного» та «інтернаціонального» в архітектурі та дизайні.

Варіант 14

1. Назвіть основні типи за призначенням парку.
2. Що в архітектурі аеропортів, як транспортних систем, повинне мати універсальний характер, а що може апелювати до місцевих традицій та особливостей?

Варіант 15

1. Охарактеризувати основні елементи природного ландшафту

міського середовища.

2. Що таке рекламні структури і як вони реалізуються в аспекті носія національного та інтернаціонального в дизайні архітектурного середовища?

Варіант 16

1. Перерахуйте основні стимули формування інтерактивного архітектурного середовища.

2. Наведіть приклади відображення національних особливостей в інтер'єрному дизайні.

Варіант 17

1. Що таке «композиційний центр»?

2. Як локальні особливості місця реалізуються у дизайні міського середовища?

Варіант 18

1. Назвіть ознаки, що характеризують обмежені і необмежені простори.

2. В чому сутність дизайну архітектурного середовища?

Варіант 19

1. Хто був першим піонером комерційного дизайну?

2. Чим середовищ ний дизайн суттєво відрізняється від архітектурного дизайну?

Варіант 20

1. Що таке «домінанта» в композиції?

2. Охарактеризуйте композиційні особливості інтер'єру в дизайні архітектурного середовища.

Варіант 21

1. Назвіть основні типи міських просторів з урахуванням соціальної принади.

2. Сформулюйте поняття «типології» в дизайні архітектурного середовища?

Варіант 22

1. Чим відрізняються «приватний» та «напівприватний» простір.

2. Охарактеризуйте художній зміст архітектурного та міського архітектурного середовища.

Варіант 23

1. Дайте визначення поняттю «ділові» міські простори.
2. Надайте оцінку професійним вимогам щодо формування масштабності архітектурно-середовищних об'єктів і систем.

Варіант 24

1. Назвіть основні типи міських просторів з урахуванням виявлених функцій.
2. Надайте оцінку цільовим установкам архітектурного середовищного проектування.

Варіант 25

1. Назвіть три основні категорії проблем формування міських просторів.
2. Охарактеризуйте процес формування архітектурного та міського архітектурного середовища.

Варіант 26

1. Як вирішуються в наш час проблеми сучасного розвитку дизайну архітектурного середовища?
2. Охарактеризуйте особливості проектування архітектурно - середовищних об'єктів і систем.

Варіант 27

1. Назвіть сучасні види дизайну архітектурного середовища.
2. Назвіть та охарактеризуйте основні категорії типології.

Варіант 28

1. Сформулюйте поняття «міське середовище».
2. Назвіть об'єкти монументального дизайну архітектурного середовища..

Варіант 29

1. Назвіть та охарактеризуйте основні структури феномену «середовище».
2. Як впливають національні (місцевого, традиційного) й інтернаціональні (глобального, загальнолюдського) фактори на образотворення в монументальному дизайні архітектурного середовища.

Варіант 30

1. Охарактеризуйте методи комплексного формування міського архітектурного середовища.
2. Назвіть архітектурні школи в Україні и проаналізуйте їх.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

- 1 Історія становлення урбодизайну.
2. Принципи універсального дизайну архітектурного середовища.
3. Поняття публічного простору.
4. Проксеміка як засіб гуманізації міських просторів.
5. Композиційні основи формування громадських просторів міста.
6. Сучасні тенденції у розвитку дизайну публічних просторів.
7. Теоретичні витоки виникнення дизайну міських просторів.
8. Постмодернізм як культурний контекст урбодизайну.
9. Образність у дизайні архітектурного середовища.
10. Дизайн інтерактивних просторів у містах.
11. Динамічність як принцип формування міського середовища.
12. Закономірності зорового сприйняття міських інтер'єрів.
13. Масштабність міського простору.
14. Роль проксемічних дистанцій в організації міських просторів.
15. Багатоструктурність міського середовища під час формування міських просторів.
16. Естетична оцінка міського середовища.
17. Рівні архітектурної деталізації у міському просторі.
18. Феномен «театралізації» міських публічних просторів.
19. Сутність слабкої проектної позиції в урбодизайні.
20. Особливості скандинавського дизайну середини XX століття та його взаємозв'язок з архітектурою.
21. Вплив теорій містобудування на розвиток урбодизайну.
22. Сучасні композиційні засоби в архітектурі кінця XX – початку XXI століття.
23. Художній підхід до формування публічних просторів міст.
24. Методичні основи формування типології публічних просторів міст.
25. Скульптура як засіб гуманізації міського простору.
26. Роль public art в організації публічних просторів

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Дайте визначення термінам: простір, архітектура, дизайн, середовище, культура.
2. Розкрийте суть понять «дизайн архітектурного середовища».
3. Назвіть основні концепції і стратегії розвитку дизайну архітектурного середовища.
4. Назвіть чинники впливу на формування просторово-предметного середовища.
5. Назвіть види дизайну?
6. Що є «основним методом дизайну архітектурного середовища»?
7. Чим відрізняється «фундаментальна культурологія» від «прикладної культурології».
8. Розкрийте структуру процесу проектування просторово-предметного середовища.
9. Розкрийте структуру предпроектного аналізу процесу проектування.
10. Пояснить, як проявляється запозичений від природи композиційний підхід в архітектурній організації простору.
11. Дайте визначення поняттю «гуманізація».
12. Назвіть критерії гуманізації громадських просторів в міському середовищі.
13. Назвіть прийоми гуманізації архітектурного середовища громадських просторів в міському середовищі.
14. Охарактеризуйте прийом гуманізації «соціально-естетичної інформативності».
15. Назвіть основні компоненти формування громадських міських просторів.
16. Які передумови спонукають до реновації формування міських громадських просторів у ХХІ ст.
17. Дайте характеристику критерію «безперервності реновації».
18. Дайте характеристику критерію «осучаснення» простору.
19. Назвіть основні аспекти гуманізації громадських просторів в міському середовищі.
20. Перерахуйте основні типи громадських просторів в міському середовищі.

21. Охарактеризуйте «площу народних зборів».
22. Назвіть три підсистеми композиційної організації міських площ. Дайте їм характеристику.
23. Роль ландшафтного дизайну у формуванні громадських просторів в міському середовищі.
24. Роль світлокольорового дизайну у формуванні громадських просторів в міському середовищі.
25. Які задачі вирішує ландшафтний дизайн при створенні громадських просторів з його використанням.
26. Дайте визначення поняттю «мобільні системи озеленення».
27. Перерахуйте прийоми програмування світлокольорового середовища.
28. Дайте визначення простору архітектурного середовища.
29. Назвіть пізнавальні процеси в архітектурному середовищі.
30. Дайте визначення терміна «ландшафтна архітектура», «місто», «інтер'єрний простір».
31. Розкрийте суть структури ландшафтного дизайну.
32. Дайте характеристику основним природним компонентам середовища.
33. Як використовують кольорове коло при формуванні кольорового середовища?
34. Яке має значення в суспільстві символічність кольору?
35. Охарактеризуйте психологічні властивості кольору.
36. Надайте оцінку дії кольору на людину.
37. Які психологічні властивості притаманні «теплим» кольорам, а які «холодним»?
38. Що означає «інформативність» кольору?
39. З якими явищами пов'язана символічність кольору?
40. Визначте комунікаційні якості масштабу.
41. Що є принципом масштабних опозицій?
42. Як масштаб становить композиційний засіб формування образу?
43. Визначте соціальні та природні умови ландшафтно-архітектурної композиції.
44. Як світогляд впливає на композиційний засіб формування образу?
45. Визначте основні характеристики ландшафтно-архітектурної композиції

46. Охарактеризуйте особливості проектування середовищних об'єктів і систем.

47. Подайте визначення понять «інтерактивність» і «інтерактивний дизайн».

48. Викладіть особливості формування історичного та сучасного архітектурного середовища.

49. Перелічіть основні якісні характеристики інтерактивного середовища.

50. Кінетична архітектура і кінетичний дизайн як засоби перспективного формування архітектурного середовища.

51. У чому полягає специфіка застосування інноваційних технологій в архітектурно-будівельній галузі?

52. Цілі впливу інтерактивних технологій.

53. Які можливості застосування технологій в архітектурі?

54. Наведіть приклади використання технологій в створенні архітектурних об'єктів.

55. Які групи інтерактивних елементів застосовуються в створенні об'єктів архітектурного середовища?

56. Охарактеризуйте перші об'єкти інтерактивної архітектури.

57. Перелічіть базові критерії створення інтерактивних архітектурних об'єктів.

58. Визначення поняття «медіа архітектура».

59. Архітектурно-дизайнерські особливості формування міського середовища.

60. Громадські будівлі як об'єкти інтерактивного дизайну.

61. Динамічні форми інтерактивного дизайну.

62. Архітектурна адаптація і реновація промислових об'єктів із застосуванням інтерактивного дизайну.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ

Під час вивчення дисципліни «Сучасні тенденції у дизайні архітектурного середовища» використовуються різні форми навчання, однією з яких є лекція.

Метою лекції є сприйняття, розуміння і засвоєння студентом тематичної інформації. Для того, щоб точно сприймати навчальний матеріал, необхідно зосередитися на суті лекції, зрозуміти її основні

положення і запам'ятати їх. Конспектування – це своєрідний процес, який містить ряд складових:

- ✓ Слухання (аудіювання) інформації.
- ✓ Відбір та скорочення інформації.
- ✓ Переформулювання відібраної інформації.
- ✓ Записування переформульованої інформації.

Результатом цього процесу є конспект, який дозволяє його автору відтворити в подальшому одержану інформацію з необхідною точністю.

У будь-якому навчальному матеріалі міститься інформація трьох основних різновидів: головна, другорядна і допоміжна. Головною є та інформація, яка має найістотніше значення для засвоєння навчального матеріалу, виражає сутність теми. До неї належать означення наукових понять, формулювання законів, теоретичних принципів тощо. В тексті така інформація виділяється певним чином, на лекції ж – задиктовується.

Другорядна інформація може мати подвійне значення: або її засвоєння необхідне для більш глибокого й цілісного розуміння головної інформації, або ж вона відображає конкретні наслідки та практичні рекомендації, що впливають з цієї інформації. До цього різновиду інформації належать різного роду коментарії, пояснювальні зауваження, тлумачення.

Призначення допоміжної інформації – допомогти студенту краще засвоїти певний матеріал. Це різного роду методичні поради, нагадування про раніше викладений матеріал, запитання для самоперевірки та ін.

В процесі конспектування кожен з вищеназваних різновидів інформації вимагає і різних способів опрацювання. Головну інформацію необхідно записати як найповніше, без істотних переробок і скорочень, майже дослівно. Допоміжну інформацію, навпаки, повністю пропускаємо. Основна ж робота при конспектуванні полягатиме в переробці другорядної інформації. При цьому інформацію треба узагальнити й скоротити, подати у вигляді плану, тез, висновків, схем, викладення основних результатів тощо.

Необхідно звернути увагу на важливості правильного і зрозумілого скорочення інформації при конспектуванні, акуратності та чіткості оформлення конспекту, виділення основних положень, означень, термінів кольором, графічними оздобленнями) можливо, не

в процесі конспектування під час лекції, а в подальшому доопрацюванні) та інше.

Якщо з відповідних причин лекція пропущена, її необхідно законспектувати і опрацювати самостійно, а всі незрозумілі питання щодо загальної структури лекції з'ясувати на консультації.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ

Зміст практичного заняття пов'язаний з матеріалом лекцій, самостійною роботою студентів. У вступному слові викладача визначаються значення теми заняття для практичної роботи студентів, її особливість і місце в навчальному процесі.

Відповідно до мети, завдання та змісту заняття, група може працювати всім складом, а також може бути поділена на мікрогрупи. Під час практичного заняття забезпечується участь кожного студента в обговоренні питань, виконанні практичних завдань, розв'язанні проблемних ситуацій. Для цього використовуються такі прийоми:

- ✓ постановка додаткових запитань, деталізація різних аспектів основного питання;
- ✓ звернення до сучасного практичного досвіду;
- ✓ індивідуалізація завдань чи розподілення ролей;
- ✓ ускладнення ситуацій;
- ✓ створення дискусійних моментів тощо;
- ✓ аргументованість відповідей студентів, їх пропозицій;
- ✓ забезпечення викладачем активної участі слухачів у бесідах, обміні думками;
- ✓ наявність зацікавленої професійної дискусії.

При підготовці до практичного заняття необхідно акцентувати увагу на особливо важливих аспектах практики, цінному досвіді, можливості та доцільності їх використання в роботі.

Викладач підводить підсумки, чітко й обґрунтовано дає відповіді на запитання студентів та оцінює стан підготовки до заняття. Також викладач дає методичні поради щодо подальшої роботи й використання знань, навичок, набутих на занятті, у практичній діяльності.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Необхідною умовою ефективного засвоєння навчального матеріалу є його регулярне закріплення та творче осмислення під час виконання завдань самостійної роботи. Для цього програмою дисципліни передбачено достатній часовий резерв. Із метою організації самостійної роботи студентів розроблені такі види завдань: підготовка конспекту відповіді на аудиторному занятті, словникова робота, письмовий практикум (виконання практичних завдань у зошиті), опрацювання додаткових інформаційних джерел у вигляді реферативних повідомлень та тематичних презентацій.

Реферативні повідомлення та тематичні презентації, на відміну від ведення тематичного словника та виконання письмових завдань у зошиті, не є обов'язковою формою самостійної роботи з курсу «Сучасні тенденції у дизайні архітектурного середовища». За своїм характером вони наближені до такої обов'язкової форми звітності, як індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ), вимоги оформлення якого наведено нижче. З метою підвищення власного рейтингу із дисципліни студент має право підготувати реферативне повідомлення або тематичну презентацію та представити їх на практичному занятті за умови наявності резервів аудиторного часу.

Підготовка до аудиторної роботи. Вимоги до ведення конспекту

Однією із найголовніших складових практичної підготовки студентів із курсу є їх активна участь у розгляді програмних питань, що виносяться на обговорення до кожної теми. Найефективнішим середовищем для цього є безпосередньо сам колектив студентів (академічна група), що координується викладачем в ході аудиторної роботи.

Основними видами аудиторної роботи студентів на практичних заняттях із «Сучасні тенденції у дизайні архітектурного середовища» є усні відповіді, доповнення, тематичні повідомлення, постановка проблемних питань та активність у їх обговоренні, опрацювання ілюстративних матеріалів, навчальних та науково-популярних відеофільмів тощо.

Регулярне відвідування аудиторних занять спрямоване на мобілізацію і розвиток таких пізнавальних якостей особистості, як

уважність, спостережливість, здатність запам'ятовувати і логічно відтворювати навчальний матеріал, вміння вести пошук необхідної інформації та виділяти у ній головне, аналізувати і узагальнювати, а також на основі здобутих знань конструювати і формулювати нові ідеї.

Базисом для підготовки до аудиторної роботи на практичному занятті є відвідання лекцій, ведення та опрацювання їх конспекту, а також самостійна робота із основною і додатковою літературою (підручниками, посібниками, науковими монографіями, довідниками, словниками, періодичними виданнями, тощо), наочними посібниками (картами, атласами) та електронними ресурсами.

Вимоги до ведення конспекту:

- тезисний виклад тексту (скорочення до найсуттєвішого);
- виділення головної думки (з абзацу) та опорних слів (підкреслюванням, **кольором**);
- структурування матеріалу (шляхом відступів, маркувань, нумерування підпунктів);
- введення символів замість окремих слів (наприклад, $\approx$ – приблизно, Δ – різниця) та абревіатур замість усталених словосполучень (наприклад, НС замість *навколишнє середовище*);
- унаочнення зв'язків і залежностей у вигляді блок-схем, рядів послідовностей тощо;
- використання графічних (залежності, діаграми) і статистичних даних.

Конспективне висвітлення питання коректно завершувати шляхом підбиття короткого підсумку, а також посиланням на першоджерело інформації. Грамотно виконаний конспект студент має право представити для оцінювання навіть після розгляду теми, якщо доповідь по ньому з певних причин не було заслухано на занятті.

В окремих випадках альтернативою конспекту може бути ксерокопія опорного матеріалу із літературного джерела або роздруковка із електронного носія інформації, але така форма опрацювання може підлягати оцінюванню тільки через усну відповідь.

Готуючись до заняття, треба завжди пам'ятати, що головною метою здобування екологічних знань має бути не отримання високого балу або утвердження власного авторитету перед викладачем, а

розуміння проблем виживання людства в умовах стрімких негативних змін довкілля.

Словникова робота

В основі вивчення будь-якої науки лежить пізнання змісту ключових її термінів та понять, що складають так званий понятійно - категоріальний апарат даної галузі знань. Сучасні тенденції у дизайні архітектурного середовища, які на сьогодні являють собою цілий комплекс наук про закономірності функціонування навколишнього природного середовища та взаємодії його компонентів, інтегрує знання як допоміжних дисциплін різного спрямування – географії, геології, економіки, архітектури, дизайну, психології тощо, так і виробляє власні специфічні поняття та категорії, що використовуються для позначення конкретних екологічних процесів і явищ в сучасному місті. Тому ефективне засвоєння спеціальної наукової термінології є вкрай необхідним для формування компетентності студентів з дисципліни «Сучасні тенденції у дизайні архітектурного середовища», їх розуміння та усвідомленого ставлення до різних проблем довкілля.

Із метою цілеспрямованого вивчення та закріплення системи ландшафтних термінів в архітектурі і понять під час практичного курсу передбачене ведення глосарію. *Глосарій* (від лат. *glossarium* – зібрання *глос* – незрозумілих слів та виразів) – у широкому розумінні являє собою словник вузькоспеціалізованих термінів у певній галузі знань із поясненням, іноді перекладом на іншу мову, коментарями та прикладами, який наводиться, як правило, наприкінці певної книги. Для зручності студентів подібний тлумачний словник зі стислими визначеннями основних термінів, що трапляються при розгляді різних тем лекційного та практичного курсу, розміщено в алфавітному порядку у кінці даних методичних вказівок.

У планах проведення практичних занять до кожної теми виділено перелік із близько десяти термінів і понять, що є ключовими для розуміння конкретного навчального матеріалу. При підготовці до практичного заняття слід ознайомитися із цим переліком, виписати у зошит пропонувані до теми терміни разом із визначеннями та засвоїти їх зміст для подальшого вільного ними оперування. За необхідності шляхом використання інших рекомендованих словників та підручників можна вдаватися до ширшого роз'яснення незрозумілих термінів і понять, розгляду альтернативних трактувань, наведення

відповідних прикладів. Якщо студент вважає за необхідне, він може розширити пропонований тематичний список ключових термінів та понять і опрацювати у зазначений вище спосіб ряд інших незрозумілих для себе слів.

Оскільки більшість термінів мають іншомовне походження (найчастіше грецьке та латинське), поряд із кожним таким терміном у дужках подається вихідне смислоутворююче слово (або кілька таких слів) та його первинне значення. Для окремих понять зазначено автора, який вперше вжив це слово, та рік введення у науковий обіг. Рекомендується звертати увагу на ці пояснення, адже вони виступають своєрідним мнемічним сигналом, що допомагає краще запам'ятати значення термінології та більш точно орієнтуватися в історичній послідовності розвитку науки.

Словникова робота є обов'язковою складовою самостійної роботи студента та підлягає різним формам поточного і підсумкового контролю (усне та письмове опитування, тестування тощо). Знання виділеної термінології фактично складають необхідний базовий мінімум засвоєння курсу та слугують фундаментом для успішного вивчення багатьох інших навчальних дисциплін.

Тематична електронна презентація

Електронна презентація (від англ. *presentation* – вистава, подання, представлення) – це набір послідовних слайдів певної тематики, що зберігається у файлі спеціального формату і слугує ілюстраційною підтримкою виступу доповідача. Основною відмінністю презентацій від решти способів представлення інформації є їх особлива насиченість змістом та інтерактивність, тобто здатність певним чином змінюватися й реагувати на дії користувача.

У якості інформаційного наповнення презентація може містити текстові матеріали, фотографії, схеми, малюнки, діаграми, графіки, слайд-шоу, звукове оформлення і дикторський супровід, відеофрагменти й анімацію, тривимірну графіку та різні спецефекти. Використання презентацій може здійснюватись із інформуючою, навчальною чи розважальною метою і проводитись у формі супроводу доповіді, кінопоказів, фотовиставок і навіть театральних декорацій.

Під час вивчення практичного курсу презентація може бути представлена як результат опрацювання студентом певної теми (при її усному захисті) або як ілюстративний супровід при захисті індивідуального науково-дослідного завдання.

Одним із найкращих і найпростіших інструментів для створення мультимедійних презентацій є програма PowerPoint із стандартного пакету Microsoft Office. Інструкції щодо техніки створення мультимедійних презентацій представлені у спеціальних посібниках.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ

Навчальною програмою з дисципліни передбачене обов'язкове виконання кожним студентом індивідуального науково-дослідного завдання. *Індивідуальне навчально-дослідне завдання* (ІНДЗ) – це вид позааудиторної самостійної роботи студента навчального, навчально-дослідного чи проектно-конструкторського характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни й завершується разом зі складанням підсумкового контролю із даної навчальної дисципліни.

Таке завдання має питому вагу в підсумковій оцінці із дисципліни й відображає індивідуальну роботу студента. Індивідуальні завдання виконуються студентом на основі знань, отриманих під час лекційних, практичних занять та самостійної роботи, охоплюють зміст навчального курсу в цілому.

Ця група завдань має науково-дослідницький характер, спонукає до якнайповнішої реалізації творчих можливостей студентів. При виконанні ІНДЗ студент повинен продемонструвати вміння з опрацювання наукових джерел, узагальнення фактичних матеріалів та наукового осмислення обраної теми, творчого й оригінального вирішення поставлених завдань.

Таким чином, метою ІНДЗ є самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчальної дисципліни «Сучасні тенденції у дизайні архітектурного середовища» та розвиток навичок самостійної роботи і творчих здібностей, а також оволодіння методикою ведення наукових досліджень.

Студенти виконують ІНДЗ самостійно впродовж вивчення дисципліни з проведенням консультацій викладачем дисципліни відповідно до графіка навчального процесу. Вибір тематики і форми представлення ІНДЗ попередньо узгоджується із викладачем.

При вивченні навчальної дисципліни передбачені такі альтернативні форми представлення ІНДЗ: реферат, тематична тека, анотовані відеоматеріали. Сутність цих видів робіт та вимоги до їх оформлення розкрито нижче.

1 Реферат

Найпростішим видом ІНДЗ студента є *реферат* (лат. *referre* – доповідати, повідомляти) – стислий виклад у письмовій формі суті певного питання або наукової проблеми, що включає огляд літературних джерел і вимагає творчої активності.

Перед підготовкою реферату необхідно

а) вибрати тему та ракурс її розгляду з урахуванням елементів проблемності й актуальності;

б) засвоїти правила послідовності пошуку джерел, систематизації матеріалу, визначити основні положення.

Опрацювання літературних джерел.

Перш ніж ретельно вивчати зміст будь-якого літературного видання, необхідно ознайомитися із анотацією на початку книги, передмовою чи зверненням від автора, переглянути зміст, структуру тощо. При цьому студент повинен виділити окремі розділи, що представляють для нього інтерес. Потім ретельно переглянути та ознайомитися з матеріалом, який відповідає обраній темі.

Одним із основних етапів опрацювання літературного матеріалу є ведення короткого опорного конспекту прочитаного (основні поняття та терміни, анотації, тези, схематичні замальовки та ін.).

Послідовність опрацювання літературних джерел

а) ознайомлення зі змістом джерела;

б) здійснення виписок із джерела за «цитатним» принципом із зазначенням автора, назви роботи та сторінкою в тексті;

в) створення тематичної картотеки;

г) критична оцінка опрацьованих джерел, їх аналіз;

д) визначення пріоритетного шляху висвітлення обраної теми;

е) побудова плану-проспекту майбутнього реферату.

При опрацюванні літератури необхідно навчитися аналізувати матеріал та формулювати чіткі висновки на основі теоретичних положень.

Структура реферату

а) титульний аркуш містить такі елементи:

1) назва керівного міністерства та вищого навчального закладу;

2) назва кафедри;

3) форма виконання ІНДЗ (реферат);

4) тема дослідження;

5) інформація про виконавця (факультет, шифр академічної групи, ПІБ студента);

6) інформація про перевіряючого (посада, прізвище та ініціали викладача);

7) місто та рік виконання дослідження;

б) зміст відбиває назви розділів та підрозділів (пунктів / підпунктів), що розкривають зміст реферату. Усі сторінки нумерують праворуч угорі. Винятком є титульний аркуш (на ньому номер сторінки не проставляється), тому нумерація починається із цифри «2» (аркуш зі змістом);

в) вступ висвітлює загальні аспекти досліджуваної проблеми, стан її вивчення у літературі та актуальність даного дослідження. Тут же вказують мету й завдання дослідження;

г) основна частина розкриває зміст обраної теми дослідження, розбивається на розділи та підрозділи, що відповідають сформульованим у вступі завданням. Рекомендується кожен розділ або підрозділ завершувати коротким підсумком, що в сукупності складе основу майбутніх висновків роботи;

д) висновки містять основні результати, отримані при проведенні дослідження, а також пропозиції та рекомендації щодо вирішення поставлених завдань відповідно до результатів дослідження;

е) список літератури має містити не менше 6 джерел. Джерела розміщують за абеткою прізвищ авторів або заголовків. Послідовність розміщення ведеться у такому порядку:

1) нормативно-правові акти (Конституція України, Закони, ГОСТ, ДСТУ й т.д.);

2) використана література (у т.ч. періодична);

3) література на іноземних мовах;

4) Інтернет - джерела із обов'язковим посиланням на інформацію, що міститься на даному сайті (порталі);

ж) додатки не є обов'язковим елементом і включаються за необхідності. В додатки можуть входити різноманітні таблиці,

ілюстрації, схеми, діаграми і т.д. Оформлення виконують у такий спосіб: після списку літератури оформляють окрему сторінку з написом по центру:

«ДОДАТКИ», номер якої є останнім. Нумерацію додатків виконують шляхом використання заголовних букв алфавіту (А, Б, В, ...), які розміщують праворуч угорі.

Вимоги до оформлення реферату: шрифт Times New Roman, кегль 14 пт, інтервал полуторний; відступ першого рядка абзацу 1,5 см; вирівнювання тексту за шириною; поля: верхнє й нижнє – 20 мм, лівє – 25 мм, правє – 15 мм; загальний обсяг – 10-15 сторінок формату А4, переплетених або поданих у файловій папці.

Оцінювання реферату здійснюється з урахуванням трьох головних аспектів: змістовність розкриття теми, нормативність оформлення, донесення результатів дослідження при усному захисті.

Тематична тека

В окремих випадках замість реферату оформляється тематична тека – підбірка матеріалів із заданої теми, оформлена у єдиному стилі. Для створення тематичної теки слід укласти папку, що містить аркуші із ксерокопіями, роздруківками, газетними вирізками та іншими друкованими або рукописними зразками матеріалів, що стосуються досліджуваної теми і певною мірою розкривають її. Загальна структура тематичної теки близька до такої у реферату з тією різницею, що дослідник не аналізує віднайдені джерела у самостійно створюваному тексті, а безпосередньо наводить їх. При цьому захист тематичної теки передбачає обов'язковий коментар її укладача відносно відповідності розглянутих джерел темі дослідження.

Структура тематичної теки

1. Титульна сторінка.
2. Зміст (перелік матеріалів).
3. Основна частина із матеріалами на пронумерованих аркушах та із обов'язковими посиланнями на першоджерело кожної складової (згідно стандартів оформлення бібліографічного списку).
4. Короткі висновки.

Кількість проаналізованих джерел має бути не меншою від десяти. В окремих випадках допустиме виділення ключових ідей та положень опрацьованого матеріалу (підкреслювання маркером, олівцем).

Анотовані відеоматеріали

Альтернативою до написання реферату та укладання тематичної теки є також підбір тематичних відеоматеріалів (наукових фільмів, телепрограм, відеосюжетів), запис їх на електронні носії (CD або DVD диски) для можливості автономного перегляду та складання анотації до таких відеоматеріалів.

Для складання анотації до тематичних відеоматеріалів пропонується дотримуватися такого плану

1. Тип відеоматеріалу (документальний фільм, телепрограма, навчальний відеосюжет тощо).
2. Назва відеоматеріалу.
3. Рік та країна випуску анотованого відеоматеріалу.
4. Інформація про виробника відеоматеріалу (студія, телеканал, режисер, продюсер тощо).
5. Часова тривалість відеоматеріалу (години, хвилини).
6. Висвітлена у матеріалі проблематика, основний зміст сюжету (тезисно).
7. Відповідність змісту навчальної дисципліни (теми, поняття, закономірності, що розглядаються у сюжеті або можуть бути ним проілюстровані).
8. Можливі недоліки, прогалини, суперечності відеоматеріалу.
9. Формат запису на носій.
10. Джерело доступу до відеоматеріалу, дотримання авторських прав.

Анотовані відеоматеріали як форма звітності зараховуються тільки за умови їх захисту. Захист проводиться шляхом перегляду матеріалів (повністю або частково) із проведенням їх наукового коментування.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ РЕФЕРАТУ

Реферат підводить підсумок вивчення студентами як окремої теми, так і дисципліни в цілому.

Обсяг реферату визначається специфікою досліджуваного питання і змістом матеріалів, їх науковою цінністю та практичним значенням. Оптимальний обсяг реферату складає 10-15 сторінок. Реферат має відповідати вимогам до оформлення рукопису

кваліфікаційної роботи: вступ і висновки в сумі не повинні перевершувати 20% від її загального обсягу; текст друкується через 1,5 інтервали на одній сторінці стандартного аркуша з такими полями: ліве – 30 мм, праве – 15мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм; всі сторінки нумеруються: загальна нумерація починається з титульного листа, проте порядковий номер на ньому не ставиться.

На титульному листі реферату вказуються: офіційна назва навчального закладу, факультету і кафедри; прізвище та ініціали автора реферату; повна назва теми; прізвище та ініціали наукового керівника, його науковий ступінь і вчене звання; місто де знаходиться навчальний заклад та рік написання реферату. Після титульного листа подається зміст реферату з точною назвою кожного розділу (параграфу) і вказуванням його сторінок.

Список використаних джерел складається з дотриманням загальноновизнаних вимог до робіт, що готуються до друку. До списку використаних джерел мають бути включені лише безпосередньо використані в рефераті праці в алфавітному порядку авторів. Монографії і збірники, що не мають на титульному аркуші прізвища автора (авторів), включаються до загального списку за алфавітним розміщенням заголовка.

Тема реферату – це не просто повторення засвоєного матеріалу лекції або семінарського заняття. Вона повинна являти собою самостійне розроблення проблеми, достатньо чітко окресленої від інших. Неприпустиме поєднання декількох проблем або, навпаки, штучне виокремлення певної частини єдиного питання.

Важливими критеріями при доборі теми реферату, є її актуальність, широка джерельна база, наявність необхідного фактичного матеріалу, а також достатнє її висвітлення в науково-методичній літературі, що передбачає, в першу чергу, ознайомлення із загальною концепцією автора праці та його висновками.

Структура реферату:

- ✓ титульний аркуш;
- ✓ зміст;
- ✓ вступ;
- ✓ розділи;
- ✓ висновки;
- ✓ список використаних джерел;

✓ додатки (у яких наводяться таблиці, схеми, діаграми тощо);

✓ перелік умовних позначень.

У вступі реферату обґрунтовується актуальність теми, її особливості, значущість з огляду на розвиток науки та практики або науково-методичної діяльності у сфері освіти. У вступі необхідно подати аналіз використаних джерел, назвавши при цьому авторів, які вивчали дану тематику, визначити сутність основних чинників, що вплинули на розвиток явища або процесу, що досліджується, на недостатньо досліджені питання, з'ясувавши причини їх слабкої аргументації.

Основну частину реферату складають кілька розділів, логічно поєднані між собою. Вклад матеріалу в рефераті має бути логічним, послідовним, без повторень. Слід використовувати синтаксичні конструкції, характерні для стилю наукових документів, уникати складних граматичних зворотів, незвичних термінів і символів або пояснювати їх відразу, при першому згадуванні в тексті реферату. Терміни, окремі слова і словосполучення можна замінювати абревіатурами і сприйнятливими текстовими скороченнями, значення яких зрозуміле з контексту реферату. Неприпустимо використовувати цитати без посилання на автора. При цитуванні будь-якого фрагмента джерела недопустимі неточності. Взагалі, цитатами не слід зловживати. Якщо якийсь важливий документ потребує наведення його в тексті реферату в повному обсязі, то краще винести його в додатки.

У рефераті необхідно визначити і викласти основні тенденції дослідження, підтвердити їх найтипівішими прикладами, відобразити сучасні ідеї та гіпотези, методики та методичні підходи до вивчення проблеми. Доцільно зупинитися на якомусь дискусійному моменті і спробувати проаналізувати позиції сторін, приєднавшись до однієї з них, чи висловити власну думку на певну проблему та визначити перспективи її вирішення. Кожен розділ реферату повинен завершуватись короткими висновками, чіткими і лаконічними, де узагальнено оцінки та практичні рекомендації. Можна стисло вказати на перспективи подальшого дослідження даної проблеми.

Реферат оцінюється за такими критеріями: актуальність; наукова та практична цінність; глибина розкриття теми, вирішення поставлених завдань; повнота використання рекомендованої

літератури; обґрунтування висновків; грамотність; стиль викладу; оформлення реферату; обсяг виконаної роботи; завершеність дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Агранович – Пономарева Е.С. (2009). Справочное издание «Архитектурный дизайн: словарь-справочник» [под общ. Ред. Е.С.Агранович –Пономаревой]. Ростов н/Д:Феникс. 342 с.
2. Вотінов М. А. (2015). Реновация и гуманизация общественных пространств в городской среде: монография / Харьков нац. ун-т гор. хоз-ва им. А. Н. Бекетова. Харьков : ХНУГХ, 153 с.
3. Маклакова Т. Г. (2008). Высотные здания: градостроительные и архитектурно-конструктивные проблемы проектирования. М: Издательство Ассоциации строительных вузов, 158 с.
4. Габрель М. М. (2004). Просторова організація містобудівних систем. Київ: Видавничий дім АС.С., 400 с.
5. Грашин А. А. (2004). Методология дизайн-проектирования элементов предметной среды. М.: Архитектура-С, 232 с.
6. Елизарова, Л.В. (2008). Экология города: теория, практика, участие общественности: научно-популярное издание. Минск, Издательство «ВЭВЭР», 236 с.
7. Минервин Г.Б., Ермолаев А.П., Шимко В.Т., Ефимов А.В., Щепетков Н.И., Гаврилина А.А., Кудряшов Н.К. (2004). Дизайн архитектурной среды: учеб. для вузов. М.: Архитектура – С, 504 с.
8. Иконников А.В. (2006). Пространство и форма в архитектуре и градостроительстве. Москва: КомКнига, 352 с.
9. Крижановська Н. Я., (2010). Открытые архитектурные пространства центра Харькова: монография. Харьков: ХНАМГ, 219 с.
10. Крижановська Н. Я., Вотинов М. А. (2016). Принципы гуманизации архитектурно-градостроительной инфраструктуры в крупнейших городах Украины (на примере города Харькова): монография. Харьков. нац. ун-т гор. хоз-ва им. А. Н. Бекетова. Харьков: ХНУГХ, 186 с.
11. Крижановська Н. Я., Вотинов М. А. (2012). Формирование открытых архитектурных пространств в городской среде: монография.

Белгород: БГТУ, 158 с.

12. Лазарева А. Г. (2006). Архитектура, строительство, дизайн: учебник. Ростов н/Д: Феникс, 316 с.

13. Нефедов В.А. (2002). Ландшафтный дизайн и устойчивость среды. СПб.: «ПОЛИГРАФИСТ», 295 с.

14. Рижова І.С., Прусак В.Ф., Мигаль С.П. Рєзанова Н.О. (2017). Дизайн середовища: Словник-довідник / За ред. д.філософ.н., проф. І.С.Рижової. Львів: Простір-М. 360 с.

15. Русанова І В., Шульга Г. М. (2009). Інженерний благоустрій території: навч. Посібник. Львів: Растр-7, 218 с.

Додаткова література

1. Иодо И.А., Потаев Г.А. (2003). Основы градостроительства и территориальной планировки: учеб. для вузов. Минск: «Универсалпресс», 216 с.

2. Локотко А. А. (2008). Современные тенденции урбодизайна./ Диссертация на соискание ученой степени магистра архитектуры. Мн.: БНТУ. Кафедра «Дизайн архитектурной среды», 80 с.

3. Радионова Л. А. (2015). Город как социальная система: хрестоматия // Харьков. нац. ун-т город. хоз-ва им. А. Н. Бекетова. Харьков: ХНУГХ им. А. Н. Бекетова, 163 с.

4. Шимко, В.Т. (2006). Архитектурно-дизайнерское проектирование городской среды: учебник для вузов. М: Архитектура-С, 384 с.

5. Шимко В.Т. (2000). Комплексное формирование архитектурной среды. Основы теории. М.: МАРХИ, Изд-во СПЦ-принт, 108 с.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В.В. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

2. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського URL: www.dnpb.gov.ua/

3. Бібліотека українських підручників URL: <http://pidruchniki.ws/>

Додаток А

Приклади оформлення окремих креслень альбому графічних робіт

Рисунок А.1 – Приклад оформлення опорного плану та фотофіксації існуючого стану.

Проект організації публічного простору по вул. І. Приходько в м. Кременчук, 2017 р.

(студент Скачко І. В., керівник д-р арх. Осиченко Г.О.)

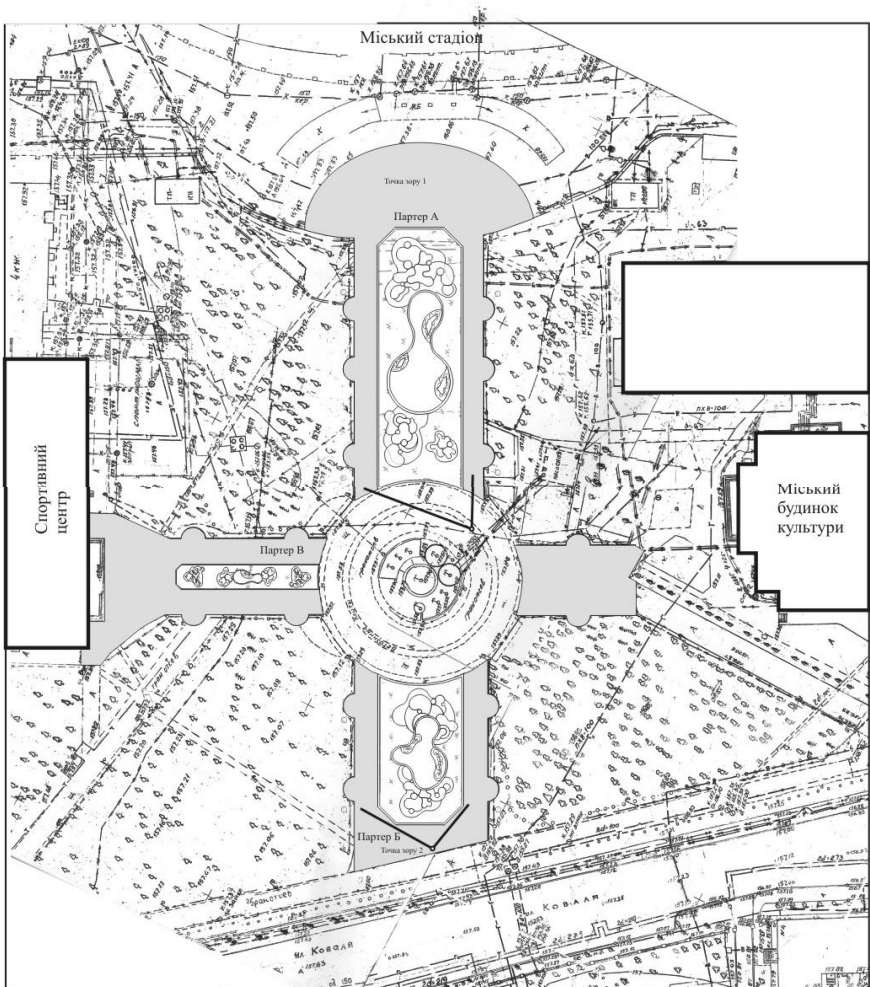
Рисунок А.2 – Приклад оформлення креслення генерального плану в проектних пропозиціях.

Проект організації публічного простору по вул. І. Приходько в м. Кременчук, 2017 р.
(студент Скачко І. В., керівник д-р арх. Осиченко Г. О.)

Рисунок А.3 – Приклад оформлення креслення аксонометрії.

Проект організації публічного простору по вул. І. Приходько в м. Кременчук, 2017 р.
(студент Скачко І. В., керівник д-р арх. Осиченко Г. О.)

■ - реконструкція і перепланування покриття

Рисунок А.4 – Приклад оформлення генерального плану території.
Реконструкція скверу на Майдані Незалежності в м. Полтаві
(студентка Куришко І. М., керівник д-р арх., доц. Осиченко Г. О., 2011 рік)

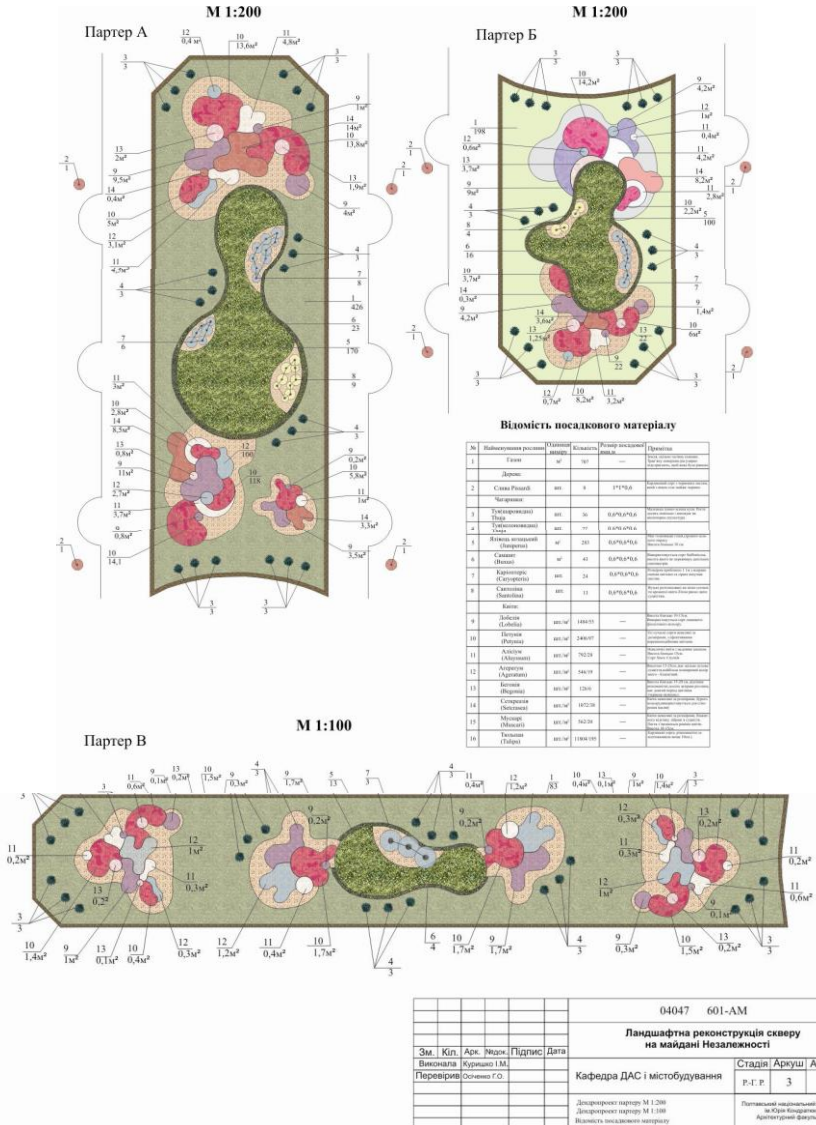

Рисунок А.5 – Приклад оформлення дизайну клумб та дендропроєкту.
Реконструкція скверу на Майдані Незалежності в м. Полтаві
(студентка Куришко І. М., керівник д-р арх., доц. Осиченко Г. О., 2011 рік)

Партер Б

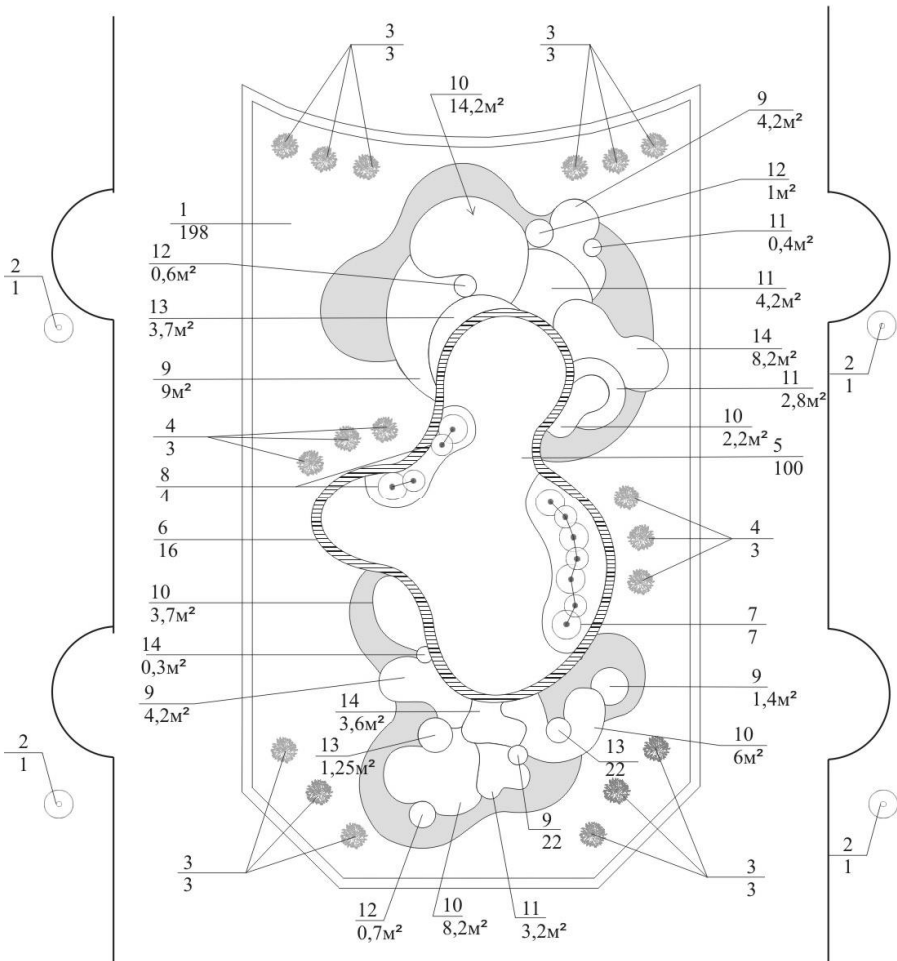

Рисунок А.6 – Приклад оформлення креслення дендропроєкту фрагменту території у крупному масштабі
(використаний проєкт студентки Куришко І. М., керівник Осиченко Г. О., 2011 рік)

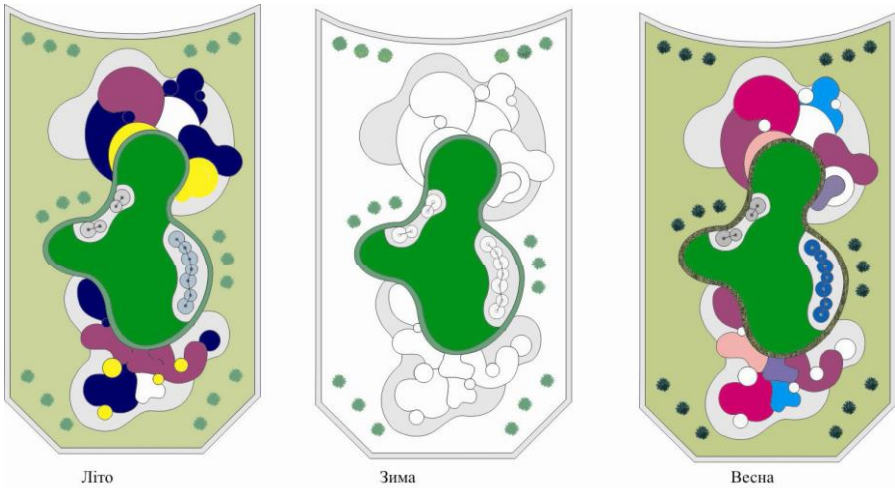

Рисунок А.7 – Приклад оформлення кольорових паспортів одного з партерів за порами року

Рисунок А.8 – Загальний вигляд партеру.

Примітка. Для представлення проектних пропозицій використовується прийом монтажу проектного зображення в існуючу фотографію

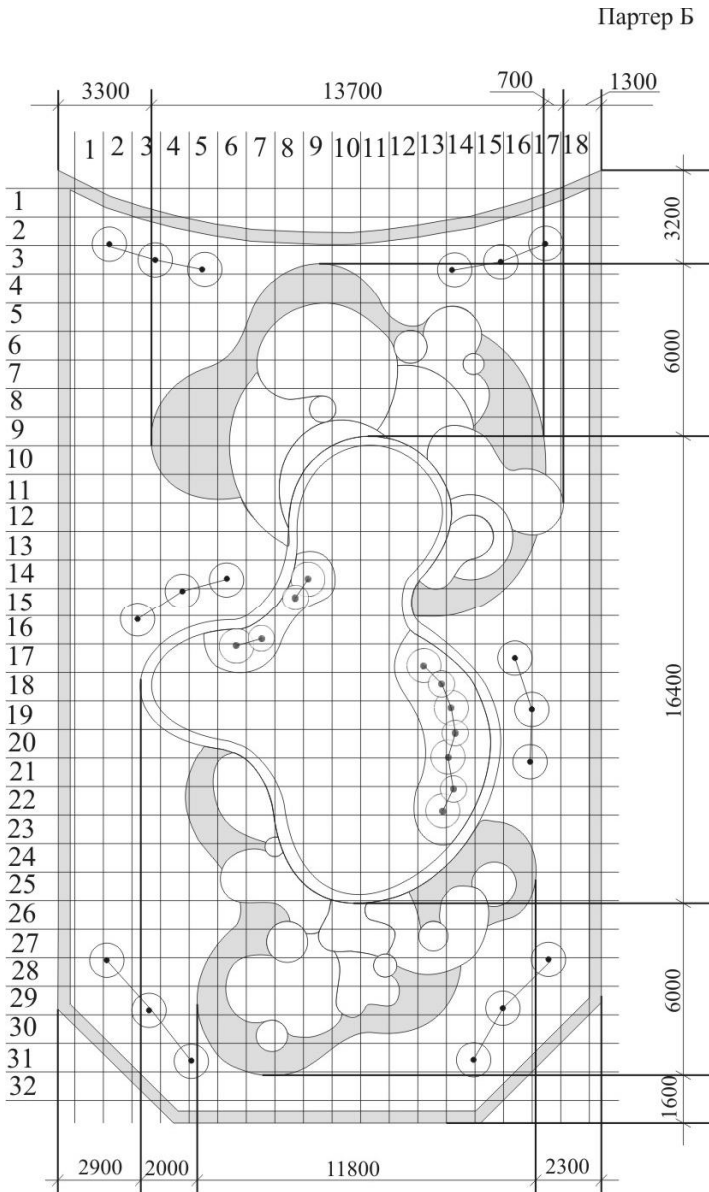

Рисунок А.9 – Приклад оформлення розбивочного креслення озеленення та покриття

партеру за допомогою розмірної сітки 1×1 м

Рисунок А. 10 – Візуалізація фрагментів партерів із різних точок

Рисунок А.11 – Приклад оформлення креслень малої форми під час проектування громадського простору. Проект публічного простору в м. Квебек, Канада.

Архітектурна
група Atelier Pierre Thibault, 2016 р.

Примітка. Запропонована одночасно лава та платформа змінює ставлення до використання громадського простору, пропонуючи множину сценаріїв поведінки у просторі. Білосніжна плавна форма повторює форму засніжених ландшафтів, властивих для Квебеку взимку.

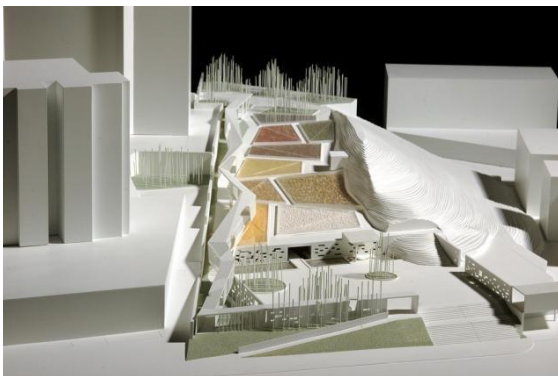

Рисунок А.12 – Приклад презентації ідеї реконструкції публічного простору за допомогою макетування. Площадь Джейд у г. Шеньчжень, Китай.
Архітектурна група Urbanus, 2009 р.

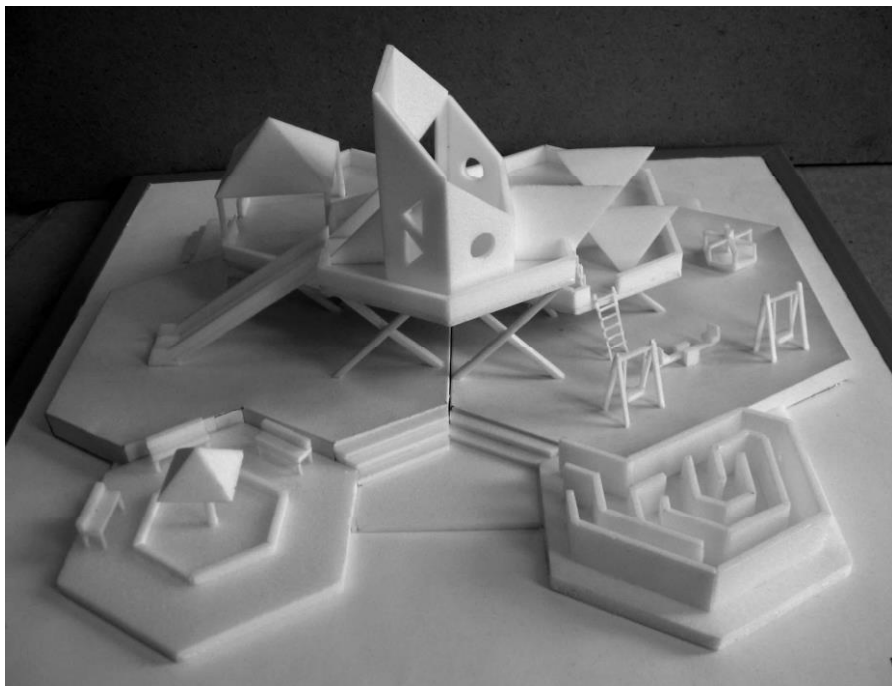

Рисунок А.13 – Приклад презентації дитячого ігрового майданчика за допомогою макетування (використаний макет із сайту <http://victoryjaarts.blogspot.com/>)

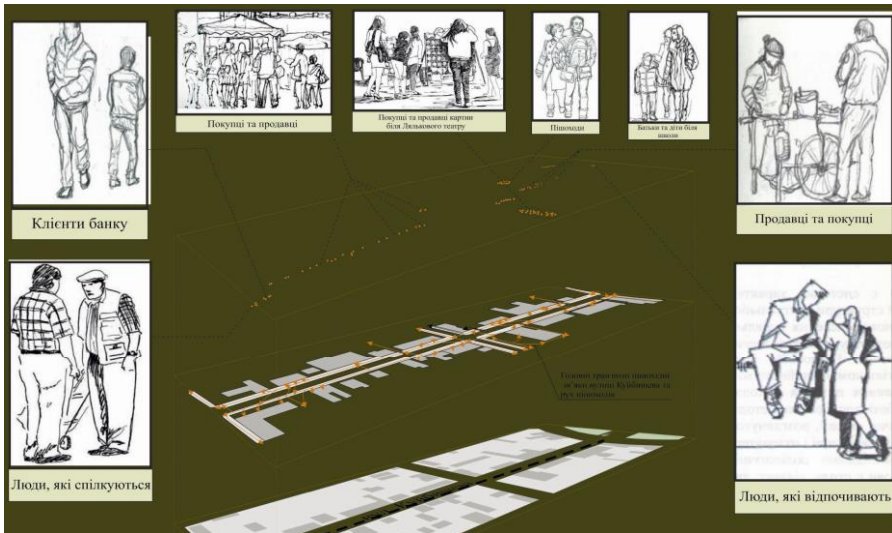

Рисунок А.15 – Приклад оформлення аналізу поведінкового аспекту простору.
(проект студентки Мороз М., керівник Осиченко Г., 2014 р.)

Примітка 3. Аналіз поведінки людей у просторі виявив типові «місця» поведінки людей, виявив типові соціальні ролі: продавці та покупці; відпочиваючі; люди, що спілкуються; батьки, що чекають дітей біля будинку дитячої творчості; продавці картин біля театру; «гусівники»; клієнти банку та транзитні пішоходи.

Додаток Б

Універсальні патерни для проектування публічних просторів

Патерн (англ. 'Pattern – зразок, шаблон, система) – використовується як термін у декількох західних дисциплінах і технологіях. Слово pattern, залежно від контексту, має широкий діапазон значень. У цьому разі – це набір повторюваних стереотипних елементів міського середовища, які характеризуються певними поведінковими реакціями або послідовністю дій людей, певним просторовим рішенням.

Патерни міського простору, які були охарактеризовані й описані К. Александером [Alexander et al., 1977], можна розглядати як базову лексику елементів народного дизайну, яку можна використовувати. Можна було б також описати їх як «народні архетипи». Вони були помічені К. Александером і його співавторами як головні елементи, які можна було об'єднати й переосмислити для створення нових, але одночас «позачасових» проектів, які в сукупності були виразом «мови архетипів» [Alexander, 1979]. Зразки, описані в книгах К. Александера, стосувалися всього спектра міського середовища. Вони включають деталі й компоненти, а також цілі об'єкти. У межах цього дуже широкого спектру моделей тільки далеко не всі пов'язані з міськими просторами.

Питання в тому, якою мірою цей діапазон можна розширити, щоб відображати потреби в створенні нових міських просторів? Ми пропонуємо ознайомитися з патернами, виявленими К. Александером. Це приклади простого словника архетипічних елементів відкритого простору, які можна об'єднати в різні комбінації для створення різних типів міських відкритих просторів. Самі по собі вони не окреслюють основні типи відкритого простору, а часткові аспекти, які можна об'єднати в межах нових або існуючих відкритих просторів. Очевидно, що не всі патерни можна застосувати до всіх типів відкритого простору в містах.

Однак, важливо пам'ятати, що їх можна розглядати як вихідний матеріал як для обговорення з майбутніми користувачами місця, так і як елементи, з яких може бути складено рішення простору.

Деякі приклади можливих патернів міського простору

(Уривок із книги «Мова патернів» Крістофера Олександра).

1. Тихе місце, де можна сидіти, думати та читати.

Групи невеликих, інтровертних, захищених і, можливо, затінених місць для сидінь, далеко від основних шляхів і джерел шуму. Види з простору на оточення є, але вони не є панівними.

2. Вулична вітальня, зручне місце для зустрічей, бесід і відпочинку.

Центральний заможний та озеленений простір біля, але не перетинається безпосередньо з основними маршрутами пересування, з різними місцями сидінь для різних типів груп споживачів, щоб вони могли зустрічатися окремо або разом. На території мають поєднуватися відкритість і просторові огорожі («перспектива» і «притулок» за Апплетоном), вона може містити фокусний архітектурний елемент, наприклад, альтанку або павільйон.

3. Прогулянка по простору.

Неофіційний круговий шлях, який забезпечує маршрут навколо невеликого міського дає змогу дозволяє користувачам «здійснювати прогулянку», не виходячи з простору. Вона може бути пов'язана з фітнес-курсом, а також пов'яже захищені зони відпочинку.

4. Оглядовий майданчик.

Заможний простір, розташований поблизу краю ділянки, можливо, оточений з одного боку балюстрадою або перилами, на які люди можуть спиратися, щоб мати можливість спостерігати й досліджувати те, що відбувається на сусідніх ділянках. Простір цілеспрямовано розкривається на найбільш цікаві навколишні краєвиди (пейзаж у позику).

5. Арена, сцена для виступів.

Порівняно великий простір, який може виступати як місце, де проводяться неофіційні заходи (наприклад, скейтбординг), в ідеалі перед також неформальною аудиторією. Узимку така територія може бути затоплена водою та використана для катка.

6. Променад неспішних прогулянок («себе показати й на інших подивитися»).

Прокладений широкий і добре освітлений шлях, можливо, алея дерев із лавками, що дає змогу декільком людям ходити пліч-о-

пліч в обох напрямках. Ходіння туди-сюди є головною функцією цього місця, і не обов'язково зв'язувати головні точки входу та виходу, але місце повинно бути зручно розташоване щодо решти місць простору.

7. Тінистий гай.

Регулярна посадка або мальовнича група дерев, що утворюють замкнутий дах над головою, замкнутий і спокійний тривимірний простір під ними, який може спостерігатися зовні. Забезпечує інтровертний і захищений простір, звідки люди можуть вийти на більш відкритий простір.

8. Велика галявина.

Великий центральний майданчик із травою, що дозволяє гнучке використання території від неформальних ігор із м'ячем, до великого намету для проведення спеціальних заходів улітку. Поляна в ідеалі не повинна перетинатися шляхами, щоб забезпечити широкий діапазон різних застосувань. Галявина також може бути частково огороженою, а у разі великої кількості опадів функціонує як зона відводу та вбирає воду.

9. Квітковий екран.

Квітники, зосереджені навколо кордонів і входів на ділянку, або організовані в інших місцях, де люди сидять або збираються. Є локальним акцентом. Вони можуть залучати людей у простір, а також метеликів і комах. У просторі більш міського характеру інші форми рослинності – дерева або чагарники – можуть грати аналогічну роль в створенні локальних акцентів.

10. Межі.

Можуть бути захисним поясом посадки, що створює край відкритого простору та позначає кордон між ним і рештою міста. Рівною мірою це може бути стіна, паркан, озеленений насип або їхні поєднання, призначені для створення чіткої межі простору.

11. Вхідна зона.

Простір із сидіннями, що утворює «ганок» міського відкритого простору та діє як шлюз між самим простором й іншою частиною району або міста. Це місце, яке належить і місту, і публічному простору та має характеристики обох.

В ідеалі воно розташоване близько до зупинки маршруту громадського транспорту. Це місце, де люди можуть чекати один

одного, маючи можливість спостерігати те, що відбувається на зовнішній вулиці та в самому громадському просторі.

12. Харчування на відкритому повітрі.

Місце зі зручностями для приготування їжі або прийому їжі, можливо, барбекю-гриль і місця зі столиками, де користувачі можуть приносити їжу, готувати їжу, купувати та приймати їжу на відкритому повітрі. Можливо, буде потрібно декілька таких місць, залежно від типу відкритого простору.

13. Місце для вирощування квітів і овочів.

Місце, де відкритий простір сприймається як сад. Воно активно використовується для посадки, вирощування та збирання врожаю. Це може бути ряд приватних закритих садів орендарів або невеликі садові майданчики квартир на першому поверсі в межах житлового району. Як альтернативу їх можна розглядати як репрезентативні приватні садки, які інтегровані в загальне планування відкритого громадського простору.

Ця частина громадського простору має містити низку функціональних можливостей, таких як магазини для садових інструментів, місця для складання компосту й обладнання для поливу садових ділянок.

14. «Шматочок» природи.

«Дику природу» і «міське середовище» можна розглядати як дві головні протилежності, які можуть створювати напругу та яскраві враження. Територія природного ландшафту, рослин і тварин, для яких вона забезпечує середовище проживання, передбачає зв'язок із навколишнім ландшафтом, навіть якщо прямі фізичні зв'язки неможливі. «Шматочок природи» може бути лугом або іншою частиною напівприродних пасовищ, ставком чи водно-болотним угіддям, живоplotом, що складається з місцевих видів чагарнику, або невеликою площею лісу. Такі природні ландшафти забезпечують динаміку композиції, завдяки змінам рослинності в процесі росту та за сезонами, а також це місця спілкування городян з дикою природою.